

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1.-

Štev. 29.

V Ljubljani, ponedeljek 7. februarja 1938.

Leto III.

Odkritja pariškega „Tempa“ o ozadnih sprememb v Nemčiji:

Berlin, 7. febr. o. Baselski dopisnik pariškega polurnega „Tempa“ poroča senzacionalne podrobnosti o ozadju velikih političnih in vojaških sprememb, do katerih je prišlo zadnje dni v Nemčiji. Po njegovih podatkih, ki jih je dobil od zanesljivih ljudi, ki beže iz Nemčije v Švico, je nemška vojska ...

Na čelu zarote je bil vrhovni poveljnik kopne vojske general von Fritsch in 14 drugih generalov. Okrog te skupine se je zbrala vsa vplivnejša nemška opozicija, ki ne soglašaznarnodno socialistično politiko.

Hitler evi razgovori z opozicijo

Hitler je januarja imel v svoji vili pri Berchtesgaden razgovor z različnimi nemškimi osebnostmi. Po razgovorih je hotel sestaviti svoj običajni veliki govor za obletnico prevzema oblasti po narodnem socializmu 30. januarja. Letos so mu zastopniki vojske, gospodarstva in denarstva odkrito povedali svoje pomisleke glede smeri, ki jo je v vsej politiki začel ubirati narodni socializem. Zastopniki vojske so zahtevali odstop vojnega ministra Blomberga, češ da ne spada po svoji kvalifikaciji na to važno mesto in da se je onemogočil s tem, ker je poročil navadno tipkarico iz svojega ministrstva, med tem ko od časniškega zbora zahteva, da si izbira neveste samo v plemiških in bogatih meščanskih rodbinah. Vojaški krogi so dalje pri teh razgovorih zahtevali, da dobi vso oblast nad kopno vojsko, mornarico in letalstvom v roke generalni štab kopne vojske. Vojaški zastopniki so tudi obsodili trenutno nemško zunanjo politiko, ki se preveč veže na sodelovanje z Italijo in Japonsko ter se je preveč izpostavila v španskem vprašanju. Zahtevali so zblizanje z Anglijo, ureditev razmerja s Francijo in s Sovjeti.

...redarstva ...

Odkritja policije

...redarstva ...

Včerašnje dopolnilne volitve v senat:

JRZ dobila 17 senatorjev, dr. Maček 6

V Sloveniji je naš kandidat dobil 90% vseh možnih glasov

Ljubljana, 7. febr. Pri včerajšnjih senatnih volitvah po vsej državi in v Sloveniji se posebej je pokazalo, da so postojanke stranke JRZ, ki podpira sedanjo vlado ne le trdne, marveč da se množe v taki meri, kakor nihče ne pričakuje. Volitve so z ozirom na vso državo pokazale, da je treba v jugoslovanski notranji politiki računati samo z dvema resnima političnima skupinama: z JRZ in s skupino dr. Mačka. Drugih, življenja in političnega delasposobnih skupin ni. Senatne volitve so pokazale, da ne pomeni nič takozvana srbijanska združena opozicija, še manj pa takozvana vsedrjavna JNS, ki je imela nekaj resnih pristašev prav za prav edino v Sloveniji, a še tam ni postavila kandidata liste niti za parado. Z ozirom na Slovenijo so senatne volitve pomenile revijo in pregled moči pravih zastopnikov in voditeljev slovenskega naroda. Ta revija je bila ne le sijajna in prepričevalna, marveč prevesem značilna z ozirom na to, da razni pensionirani ali pa nastopili hoteli politikanti prikazujejo čoma in v Belgradu razmerje političnih moči v Sloveniji popolnoma krivo.

Od 479 političnih upravičencev za senatne volitve je glasovalo za edinega kandidata 418 ljudi, med njimi 379 županov, od celotnega števila 416 županov, kolikor jih je v Sloveniji. Izid bi bil še sijajnejši, a treba je pomisliti, da ni volilo 19 petomajskih JNS poslancev. Dejansko je volivnih upravičencev bilo 464, ker je med banskimi svetniki, ki imajo tudi volivno pravico 15 županov, ki ne morejo po dvakrat voliti. Za kandidata dr. Schaubača je glasovalo nad 90% vseh volivnih upravičencev, kar je pač popolnoma jasna slika o tem, kdo ima v Sloveniji ljudstvo za seboj. Volilo ni 37 županov iz občin, ki so v rokah bolj ali manj združene opozicije ter 19 poslancev JNS in delovnega kluba. Volitve so trajale ves dan na ljubljanskem magistratu. Predsednik volivne komisije je bil dr. R. Steinmetz, — Sorodolski, v komisiji so bili še predsednik apelacije dr. Golija in ljubljanski župan, dr. Kržišnik, pred. upr. sodišča v celju, dr. Keršič, pred. okr. sodišča v Ljubljani pa ni

Prvi odpusti

Po Himmlerjevih podatkih so v noči na 27. I. prijeli več generalov Vsa Nemčija je pričakovala podobnega obračunavanja kakor junija 1934. Tedaj pa je general von Fritsch, ki je znan po svojem monarhističnem mišljenju, pozval svoje pristaje v ...

Zaradi prehudih splošnih notranjih nesoglasij se državni poglavar ni odločil za kako preradikalno rešitev, marveč je pozval po eni strani svojega osebnega prijatelja Blomberga, naj odstopi, po drugi strani pa velel tudi generalu Fritschu, da se umakne, ker je pokazal veliko nediscipliniranost. Blomberg je Hitlerjevo željo izpolnil, general Fritsch pa se je zanašal na zaščobo v vojski in se upiral dva dni. 31. januarja je kriza prišla na vrhunc. General Keitel, načelnik osrednjega oddelka v vojnem ministristvu, se je zavzel za to, da Fritsch odstopi. Himmler je Fritschu 1. februarja sporočil, ...

Proslava papeževega jubileja pri nas in v Rimu

16 letnica vlade papeža miru in pravice

Vatikansko mesto, 7. febr. o. Papeška država je včeraj slovesno praznovala 16-letnico, kar je bil za vrhovnega poglavarja svete Cerkve kronan papež Pij XI. Vatikansko mesto je bilo za to priliko vse v zastavah, papeževa garda je nastopila v svojih svečanih uniformah. Zahvalna pobožnost je bila popoldne v cerkvi sv. Petra, uradna proslava tega jubileja pa bo prihodnje sredo, ko bo sv. oče imel v sikstinski kapeli slovesno službo božjo in bo tam sprejel čestitke kardinalskega in diplomatskega zbora. »Osservatore Romano« je objavil članek pod naslovom »Poslanstvo miru«. V njem navaja list vse važnejše korake in izjave sv. očeta o ohranitvi in utrditvi svetovnega miru. Članek je napisal grof Della Torre, v katerem naglašja med drugim, da strogo verni katolicizem obsoja vse težnje po preoblasti enega naroda nad drugim in da zastopa stališče, da mora vsak narod izpolniti in dovršiti

Zaradi potapljanja trgovskih ladij

Anglija protestira pri nacionalistični vladi

London, 7. februarja. AA. (Reuter.) Kakor je bilo objavljeno, je angleška vlada po svoji predčerašnji seji poslala brzojavno protestno noto generalu Francu zaradi ponovnih napadov na angleške trgovske parnike. Dasi besedilo note še ni objavljeno, ker jo bo Eden prečital

zahteve vojske. Te zahteve je kancler sprejel, o čemer poročajo imenovanja v vojski in važnem zunanjepolitičnem svetu.

Zahteve nemike vo ske

Zahteve so bile naslednje:
1. Vrhovno poveljstvo vse vojne sile je v svojem ravnanju popolnoma samostojno in podrejeno neposredno vodju države.
2. Za vrhovnega poveljnika vse vojne sile je bil po tej zahtevi imenovan general von Keitel.
3. Vojska je zahtevala zase delno nadzorstvo nad ravnajo politiko. Hitler ji je ustregel s tem, da je tri njene zastopnike imenoval v tajni svet. Po tem sklepu bo vojska sodelovala pri vseh važnih zunanjepolitičnih odločitvah.
Podatki, ki jih prinaša največji francoski list, so nadvse zanimivi in malo ponazarjajo pravo ozadje nemških notranjih pretresov.

Nato je Keitel nadaljeval razgovore z državnim kanclerjem ter prevzel nalogo, da očisti vojsko elementov, toda pod pogojem, da kancler izpolni nekatere

nalogo, ki mu je na svetu dana. Ljubljana, 7. febr. o. 16-letnico papeževega kronanja je v Ljubljani slovesno praznovala predvesem katoliška akademka mladina jutraj s sveto mašo in skupnim sv. obhajilom akademikov in starešin, dopoldne pa s kratko akademijo, posvečeno papeževemu jubileju in veličini idej papeštva. Slovesnosti se je udeležil prevz. g. škof dr. Rožman, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti prof. dr. Aleš Ušeničnik, predsednik Kat. akad. starešinstva dr. V. Korošec in veliko odličnih gostov. Slavnostne govore so imeli urednik »Straže v viharju« g. Čučej, sodnik gosp. Kokalj, gđc. Pelanova, ki so v govorih poudarjali voditeljsko vlogo papeštva ne le v Cerkvi, marveč v vsem sedanjem življenju in družbi. Katoliški akademiki so na koncu poslali apostolskemu nunciju brzojavko z izrazi sinovske vdanosti. S papeško himno se je ta lepa slovesnost končala.

na današnji seji parlamenta, se vendar izve, da se nota zaključuje z besedami, da se potrpljenje Angležev nagiba h koncu in da ne bodo več prenesli ponovnega izzivanja.

Burgos, 7. februarja. AA. Ugledna osebnost, ki uživa največjo avtoriteto v nacionalni Španiji, je sprejela poročevalca agencije Havas in mu je dala nekaj pomembnih izjav o zadnjih dogodkih na Sredozemskem morju in o vtisu, ki so jih ti dogodki napravili v Angliji in Franciji. Predvesem je izjavila, da vodilni krogi te dogodke globoko obžalujejo. Nacionalna vlada želi predvesem, da bi se jih temeljito preiskalo. Novinarja je opozoril na okoliščino, da sedaj v Barceloni trdijo, da so baje neka nacionalistična letala napadla angleški pranic »Alsir« v razdalji nekaj milj od obale. Ne da bi hotel naprej določati rezultate preiskave, je poudarila omenjena osebnost, moram že sedaj reči, da je bila ladja napadena neposredno pred vhomom v luko, torej neposredno v bližini nasprotnikovih vojaških objektov, ki jih nacionalistična letala pogosto bombardirajo.

Bukarešta, 7. febr. m. Turški poslanik v Madridu je poslal brzojavko svojim vladam v Ankaru, v kateri jo obvešča, da je madridska vlada prekršila eksteritorialnost s tem, da so njeni organi vdrl v poslaništvo, izvršili tam preiskavo ter aretirali nekaj oseb. Poslanik predlaga svojim vladam, da prekine vse odnose z madridsko vlado.

Ruždi Aras v Belgradu

Belgrad, 7. febr. m. Na svojemu povratku iz Zeneve v Ankaru je prispel davi ob 7. v Belgrad turški zunanji minister Tevfik Ruždi Aras. V Belgradu bo ostal še danes ves dan in se bo sestal z našim predsednikom vlade dr. Milanom Stojadinovičem in mu bo poročal o zadnjem zasедanju Zveze narodov. Oba zunanja ministra bosta govorila tudi o vseh vprašanjih, ki bodo na dnevnem redu bližajočega se zasédanja zastopnikov držav Balkanskega sporazuma v Ankaru. Kakor znano, se bodo zastopniki držav Balkanskega sporazuma sestali v Ankaru dne 15. februarja.

Kotor, 7. febr. m. Včeraj je bilo slovesno ustoličenje novo imenovanega kotorskega škofa Pavla Butoreca. Posvetil ga je splitski škof dr. Bonefačič ob navzočnosti dubrovniškega in hvarškega škofa. Novo kotorski škof si je vzel za geslo: Čutili s Cerkvijo! Nosil bo ime »Škrpijski škof«, ker je v Škrpiju bral svojo prvo sveto mašo.

O sodobni Nemčiji bo predaval v Budimpešti namestnik nemškega notranjega ministra dr. Fundtner, ki pripe na uradni obisk

Vesti 7. februarja

Velike angleške pomorske vaje okrog trdnjavskega središča Singapura na južnem koncu Malajskega polotoka so pokazale, da je ta važna točka na Daljnem vzhodu za zdaj dovolj utrjena.

360 avstrijskih romarjev, med njimi 100 policijskih uslužbencev, je v soboto sprejel sv. oče. Romarje je vodil znani dunajski socialni delavec Wagner, ki ima priimek »župnik tistih, ki so brez strehe«.

V Pariz je dospel Fritz Mandel, lastnik znanih orožarn v Hinterbergu. Domnevajo, da gre za prodajo njegovih podjetij, ki bi jih radi dobili v roke Francozi.

Veliko gibanje za prestop Judov v pravoslavje se je začelo v Romuniji. Patriarh pa je izdal strogo zapoved, da smejo cerkvene oblasti krščevariti samo take Jude, o katerih drži, da prestopajo iz prepričanja in da so pravilni romunski državljani.

Nekaj nad 518.000 brezposelnih je bilo konec preteklega meseca na Češkoslovaškem. To je skoraj za 150.000 manj kakor lani.

100 italijanskih upravnih uradnikov bo s podporo nemških tovarišev lahko prišlo za leto dni študirat na nemško akademijo za upravne vede.

650.000 plinskih mask na teden izdelajo angleške tovarne. Do zdaj so naredile že čez 20 milij. mask. Od celotnega števila 28 milijonov, kolikor jih mora v najkrajšem času dobiti Anglija. Devet milijonov mask je namenjenih za London sam.

Znani angleški letalec Clouston se je dvignil na rekordni polet iz Londona v Capetown na južnem koncu Afrike.

Japonska ne bo več objavljala poročil in načrtov o gradnji novih bojnih ladij, kakor je po washingtonski pomorski pogodbi obvezana.

Cetrri kongres kitajske nacionalistične stranke Koumintanga, v kateri je organizirana ogromna večina politično zavednega kitajskega ljudstva, bo prihodnji mesec v mestu Vučangu.

Manjšinski spor med Litvo in Poljsko se je spet zaostрил, ker je Poljska razpustila litvansko znanstveno društvo v Vilni.

Redno letalsko poštno službo bo uvedla španska nacionalistična vlada z vsemi večjimi kraji na ozemlju nacionalistične države. Izhodišče za te letalske zveze bo Lizbona.

Novi francoski delovni zakonik določa obvezno zvišanje plač in mezd takoj, kadar se zviša cena življenjskim potrebščinam. Tak sklep bi lahko, odnošno bi morali narediti tudi delodajalci in podjetniki pri nas.

Sovjetska vlada bo zahtevala razveljavitev sodbe italijanskega sodišča v Milanu, ki je odredilo zapleno sovjetskega imetja v italijanskih bankah, ker boljševiki nečejo poravnati svojih obveznosti v Italiji. Sovjeti pravijo, da ta sklep nasprotuje italijansko-ruskemu sporazumu.

O novi letalski nesreči blizu Prage poroča češko časopisje. Gre za potniško letalo, ki se je v zraku vnelo ter treslo na tla. Pri tem so izgubili življenje vsi, ki so bili v letalu. To je v dobrem mesecu že tretja taka nesreča na Češkem.

Ves poljski narod se mora pripraviti na vojno, zaradi tega je treba poglobiti zvezo med njim in med vojsko. Tako je govoril na proračunski seji vojni minister general Kapsicki.

19. mednarodni sejem v Milanu bo letos zelo povečan, zlasti glede kmetijskega in strojnega oddelka.

Sestanek velikega fašistovskega sveta je sklican za 3. marec. Na njem se bodo posvečevali o mednarodnem položaju, o gospodarstvem in denarnem stanju v Italiji in o sestavi korporacijske zbornice.

Velik ples so imeli v proslavo kraljeve poroke na albanskem dvoru. Udeležil se ga je ves tuji diplomatski zbor.

Tihotapstvo prostovoljcev za rdečo Španijo je odkrila avstrijska policija na Forarlberškem, kjer so prostovolji iz Srednje Evrope prihajali v Švico.

Prvi korak za stanovsko ureditev irske države pomenijo volitve v irski senat, kjer bodo polovico članov volili razni stanovi odnošno njihove organizacije.

Pokojnega predsednika Škodovih orožarn Löwensteina so v soboto slovesno pokopali. Pogreba se je udeležilo več ministrov.

Davčne olajšave v Nemčiji, ki so jih bile deležne rodbine s številnimi otroki, ne bodo več veljale za judovske rodbine. Razen tega je vlada znižala tudi verski davek, da bi s tem udarila pomsamezne cerkve.

Vesti o nemirih v Kantonu, tretjem največjem mestu na Kitajskem, proti kateremu silijo Japonci, kitajska vlada zanika. Priznava pa, da so v Kantonu razglasili vojno stanje.

Ob političnih in vojaških spremembah v Nemčiji je Hitlerju prvi čestital Mussolini, češ da ta korak jači položaj nemškega in italijanskega režima in vojske.

Obsežne socialne ukrepe za poljedelsko delavstvo pripravila madžarska vlada. Med temi ukrepi je važen zlasti tisti, ki določa obvezno starostno zavarovanje za to delavstvo.

V južnoafriški tovarni za dinamit v Somersetwestu je prišlo do hude eksplozije, pri kateri je ubilo devet ljudi. To je v zadnjih treh tednih peta velika nesreča te vrste na svetu, ki priča, s kako naglico povosod izdelujejo streljivo za — mir.

Turški zunanji minister Ruždi Aras se je nekaj dni mudil na Dunaju in imel dolg razgovor z avstrijskim zunanjim ministrom ter sestankom s poslalniki balkanskih držav.

V Moskvi so ustrelili operno pevko Karolino Meerovo, ki je vse do zadnjega nastopala pri vladnih svečanostih pred Stalinom in drugimi rdečimi prvaki. Obdolžili so jo špionaže in trockizma, ker se je baje branila, da bi v moskovskem radiu pela eno izmed številnih trapastih himen o »našem soluncu« Stalinu. Toliko v vednost tistim, ki pri nas preokujejo o umetniški svobodi v Sovjetski Rusiji.

Konkordat in sankcije pred sodiščem

Ljubljana, 7. februarja.

Da pridejo zunanji in notranji politični dogodki, odnosno problemi pred sodišče, so pač redki primeri in je to nenavaden sodniški dogodek. V soboto pa so prišle pred sodnika-poeidca g. Josipa Kokalja na dnevni red sankcije in konkordat. Vrstili sta se dve politični obravnavi. Obe sta bili preloženi, ker je potrebno, da se zaslišijo še mnoge priče.

Dr. Mirko Triller in konkordat

Dr. Mirko Triller, radovljiški odvetnik in stari sabljaški vitez, je predsednik krajevne organizacije Ljotičevega »Zbora«. Državni tožilec g. Branko Goslar ga je obtožil prestopka po členu 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Inkrimiral je državni tožilec nekatero izjave in izraze, ki jih je obtoženi dr. Mirko Triller rabil na občnem zboru zborniške podružnice v Radovljici, ki je bil 9. avgusta lani v Radovljici in ki mu je prisostvoval okrajni podnačelnik dr. Andrej Bizjak. Obtoženec je podal sicer poročilo o delovanju podružnice, pa je prekoračil dnevni red in začel navzočim razlagati pomen konkordata, sprva, kaj pomeni prav za prav konkordat in naposled je kritiziral člen 22 konkordata, češ da bo ljudstvo s tem členom zasluženo. Podnačelnik je po teh besedah razpustil zborovanje in dal dvorano izprazniti. Obtoženec pa je rabil napram podnačelniku nekatere izraze, ki so bili prav tako inkriminirani, ker so bili naperjeni proti sedanjemu demokratičnemu režimu. S temi besedami je skušal obtoženec delati nerazpoloženje proti obstoječemu političnemu redu in režimu.

Obtoženec je skušal pred sodnikom-poeidcem najprej podati nekako politično veroizpoved in je tudi razvijal teorijo o demokraciji. Sodnik ga je kratko zavrnil:

»Nismo profesorji zgodovine, da bi tu obširno obravnavali taka vprašanja. Povejte, ali ste krivi ali ne?«

Obtoženec: »Ne! Vlade sploh nisem omenil. Vem, da ni konkordata sklenila sedanja vlada, marveč že Jevtičeva.«

Glavna priča podnačelnik dr. Andrej Bizjak je na zadevno sodnikovo vprašanje izjavil, da je vse točno zapisal in da so njegove navedbe

pravilne.

Sodnik: »Trdijo, da ste bili razburjeni in da ste gotovo besede preslišali.«

Priča odločno: »Nikakor ne. Mirno sem zapisal vse. Zadnje obtoženčeve besede sem po razpustu takoj na dvorišču zapisal.«

Obtoženec je skušal ugovarjati, češ da ni rabil takih izrazov o konkordatu in drugih.

Ostale priče Vinko Kržišnik, Hmeljak Boris, Jež Janko, Hrvat Vinko in šifer Ludvik so skušale obtoženca razbremeniti in so izjavljale, da inkriminiranih besed v bistvu niso slišale. Priča Hrvat Vinko pa je celo trdil, da bi se bil g. podnačelnik skušal napram priči Janezu Pristavec opravičiti, češ da je moral brez razpustitve z ozirom na sedanji položaj Priča Janez Pristavec, krojač v Radovljici, pa je to trditev odločno demantiral, naglašajoč, da o shodu sploh ni govoril z g. podnačelnikom in da je v neki gostilni le branil g. podnačelnika. Proti koncu obravnave je obtoženec dr. Triller omenil s posebnim poudarkom:

»Naša organizacija stoji strogo na krščanskem stališču.«

Sodnik: »Sodišče ni kak nadstrankarski odbor za taka vprašanja.«

Obravnavo je bila preložena za 3 tedne, da se zaslišijo še nekatere priče.

Presnete sankcije

V drugi obravnavi so bile predmet znane sankcije, ki jih je uveljavila Zveza narodov proti Italiji v italijansko-abesinski vojni leta 1936. Naša lesna industrija je bila s temi sankcijami občutno udarjena. Lesna veleindustrija Dolenc v Škofji Loki je januarja odpustila več delavcev. Ti so po nasvetu poslovodje napravili protest, na banovino pa so poslali celo spomenc, v kateri so podjetnika in poslovodjo ovadili zaradi kaznivih dejanj, da sta oba skušala nahujati delavce na bana in vlado. Izkazalo pa se je, da so bili nekateri stavki spomenc pretirani. Dolencov poslovodja je sedaj po državnem tožilstvu vložil proti 5 lesnim delavcem, ki so bili odpušteni, obtožbo zaradi lažne prijave po § 139 k. z. Razprava je bila preložena. Nekateri priče so potrdile zagovor obtoženec, ki so navajali, da so postali pač tudi oni žrtev sankcij.

Tatvine v Ljubljani

Ljubljana, 7. februarja.

Zadnje dni je bilo v Ljubljani izvršenih več tatvin. Diquaku Dragotinu Rotterju je bilo pred dnevi ukradeno iz nezaklenjene prednje sobe iz stanovanja na Poti na Drenikov vrh 6 popolnoma nova moška suknja temnosive barve s črno podlogo, rujav suknjič z rdečimi in rumenimi pikami v vrednosti 1200 dinarjev. Tatvine je osumljen okrog 40 let star moški srednje postave, okroglega obraza, oblečen v temnozelen suknjič in tak klobuk, ki je po hišah beračil. — Iz nezaklenjene sobe je bila Škrlju Antonu, mizarju v Dravljah ukradena nikljasta moška žepna ura s kratko pokromano športno verižico. — V gostilni Lovšin na Medvedovi ulici je nekdo ukradel iz zunanega žepa bluze vlakovodji Antonu Osolinu bankovec za 1000 dinarjev. — Iz avtomobila je bilo v Zvezdi izpred brisvekega salona »Fančič« ukradeno popolno orodje »Steyer« voza, vredno 900 dinarjev. — Iz nezaklenjene shrambe je izginilo na dvorišču v Zapušah 3 posestniku Berliču Francu železno dvigalo, 80 cm visoko, vredno 600 dinarjev. — Iz gostilniških prostorov je neznanec odnesel gostilničarki Mahniči Emiliji na Tržaški cesti 71 šunko, težko 5 kg, več drugih jestvin, nekaj moških nogavic, dve brisači in dve plateni košari, vse vredno 409 dinarjev. — V Tavčarjevi ulici je bilo pred dnevi vlomljeno v mlekarano Vesel Neže in ji ukradeno 395 din gotovine. — Ahačiču Antonu, trgovskemu zastopniku v Staničevi ulici 8 je nekdo ukradel temnozelen suknjič s pepelnato podolga-stimi črtami, vreden 350 din.

Zmagoslavje slovenske pesmi v Trbovljah

Nadvse uspel koncert Akad. zbora iz Ljubljane

Trbovlje, 7. februarja.

Včeraj popoldne smo imeli v Trbovljah izredno pomemben dogodek v našem kulturnem življenju. Akademski pevski zbor iz Ljubljane se je rade volje odzval našemu vabilu, da priredi tudi v Trbovljah svoj koncert slovenskih narodnih in umetniških pesmi. Trboveljčani so pravilno razumeli pomembnost tega dogodka in so lepo in veliko koncertno dvorano napolnili do kraja.

Koncert se je začel popoldne ob 4. Viharno pozdravljeni so prišli na oder pevci Akademskega zbora v svoji originalni slovenski koncertni obleki, občinstvo pa je še prav posebno dalo duška svojemu navdušenju, ko se je za zborom prikazal pred pultom slovit dirigent France Marolt. Pevci so zapeli v glavnem isti spored, kakor v Ljubljani 13. decembra in teden pozneje v Mariboru, dodali so le še Adamičovo »Kadar vstanemot«. Občinstvo

Filmi, ki jih velja videti... ali ne videti

Vse za ljubezen« (Union). Operetna komedija s huzarji in huzarsko miselnostjo, topot madžarskega poredka po vsebini in po filmu. Huzarsko življenje z dolgovi, z junacenjem pri ženskah in z »globoino« v smislu »Slov. naroda«. Dokaz za to globino pri takih filmih je na primer dejstvo, da v tej huzarsčini kažejo krave, ki dajejo mleko le, če jim kdo pripoveduje pravljice... Za tri stopnje nad vsa zadeva pa stoji humor starih znancev Paula Kempa in Lucie Englišcheve, ki sta v tem filmu edino omembe vredna igralca. Seveda je njuna šaljivost tu pa tam opletena s prijetljivimi kvantami. Pa kaj hočemo, te v filmu ee še zdaleč ne dajo primerjati s svinjstvi, ki jih ustvarja progresivna umetnost v ljubljanski drami pod dramaturško taktirko salonskega krasnoslovca gospoda Vidmarja...

»Kraljica džungle« (Kino Matica). Dolga vrsta džunglskih filmov je že izčrpala vsa pomagala in vsa tehnična sredstva, kar jih pride pri takem filmu v poštev. Tudi ta film ni v bistvu nič svojski in boljši kot prejšnji. Kar je življenja podarila v fotografiji, je verno. Igralci? — Amerikanci. Bolj kot ljudje pa sta zanimiva šimpanz in dresirani tiger, ki nastopata prav za prav kot glavna igralca. S tem se je film približal mladini, ki jo ta živalski svet še vedno mami.

ni varčevalo z navdušenim priznanjem, ki ga je dajalo ob sleherni pesmi. Se prav posebno so vzgale krasne narodne pesmi, ki jih je s tenko občutenostjo in z božajočo mehko podajal zbor. Priznanje, ki ga je dalo trboveljsko občinstvo Akademskemu zboru, je gotovo pomembno še zato, ker so Trboveljčani, ki imajo večkrat priliko slišati izborne domače pevce, glasbeno precej razvajeni in natančni. V popolno zadovoljstvo občinstva in zbora lahko rečemo, da takega petja v Trbovljah še nismo slišali, in smo zato od srca hvaležni Akademskemu pevskemu zboru iz Ljubljane za izreden užitek.

Zbor je tudi pred nami v polni meri potrdil sloves, ki si ga je pridobil v slovenski kulturni javnosti. Ne moremo skriti naše iskrene želje, da bi ta zbor v Trbovljah vsaj vsako drugo leto spet imeli priliko slišati.

Zdravstvo na razpotju

Predavanje dr. Antona Breclja na prosvetnem večeru

Ljubljana, 6. febr.

V beli dvorani hotela Union je v petek v okviru Prosvetne zveze predaval zdravnik dr. Anton Breclj o »Zdravstvu na razpotju«. V svojem predavanju, ki je bilo prepleteno z zanimivimi in izvirnimi mislimi o sodobnem zdravilstvu, nam je dr. Breclj najprej pokazal nekatere pridobitve moderne znanosti, ki so našemu občinstvu že v večji meri znane. Tak primer napredka medicine so razna odkritja. Kot značilnost današnjega zdravstva je predavatelj navajal, da imamo danes ekološko za vsako malenkostno bolezen specialiste. Poudaril pa je tudi razliko med nekdanjim zdravstvom in današnjim. Pri tem je obujal spomine na čase, ko je bil zdravnik še sam svoj gospod in ni bil hlapec nikomur, danes pa se zdravniški stan čedalje bolj proletarizira. Vse človeštvo se organizira in išče zdravniške pomoči v bolniških blagajnah. Zdravnik ni več zdravnik, temveč navaden uradnik. Včasih je bil ugleden in ga je vse spoštovalo, danes pa je prišel zdravniški stan na stopnjo, ki ne ustreza vzvišenemu poklicu zdravnika. Pravih zdravnikov pa je danes tudi zmerom manj. Vsak zdravnik, bi lahko rekli, najprej preizkusi svojega bolnika, koliko ima pod palcem in po tem se nato ravna njegovo zdravljenje.

V svojih izvajanjih je predavatelj naglašal, da

iz zdravilstva polagoma vendarle izginja mora materializma, ki gleda v človeku samo objekt ecirnega noža, ne vidi pa v njem duše. Posledica tega je bilo, da je le malo zdravnikov znalo zdraviti tako kot je prav. Včasih je bilo v navadi, da so bili zdravniki pogosto hišni zdravniki in so dobro poznali svoje bolnike.

Današnje zdravilstvo skuša spet doumeti način zdravljenja pri preprostih narodih, ki zdravijo predvsem z raznimi čaji. Prav značilno srednjeveško metodo puščanja krvi s pomočjo pijavk. Na kraju je predavatelj podal več vrst zdravljenja in je kot primer navajal zdravljenje v bivši avstrijski vojski, ko je bilo prvo, s čimer so bolnemu postregli, to da so ga nagnali s simulantom. Tri dni so ga pustili stradati, četrti dan pa so mu dali ricinusa ali kaj podobnega. Dalj pa vojaško zdravstvo ni seglo.

Pravo zdravilstvo danes čedalje bolj izginja, kar je posledica večjega uniformiranja vsega življenja, zlasti pa v nekaterih državah z avtoritarnimi režimi kot je to v Rusiji in Nemčiji, ki ne vidijo v človeku duše. Tam velja načelo: zdravi in močni bodo ostali pri življenju, kar je slabega pa bo samo od sebe pomrlo.

Zanimivo predavanje je občinstvo toplo sprejelo.

Kino Sloga Samo tri dni! **PREMIERA** velikega kriminalnega filma: **RACIJA V EKSPRESU** ki nam predstavlja nepomirljivo in divjo borbo na življenje in smrt med ameriškim čuvarji javne varnosti in zločinskimi gangsterji. V gl. vlogi: Brian Donlevy, Gloria Stuart, Douglas Fowley — — Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 ur!

Niti mariborskih tihotapcev segajo do Belgrada

Maribor, 6. febr.

Večkrat smo že pisali o velikopoteznih tihotapskih trgovskih organizacijah, ki imajo svoj sedež v Mariboru. Njihova podzemna trgovska mreža je dejansko razpredena po vsej državi. Saharin, ki se tihotapi iz Avstrije na severni meji v Jugoslavijo, se razprodaja daleč na jug. Oblasti posvečajo posebno pažnjo prenašalec tihotapske robe, ki potujejo s saharinom iz Maribora proti jugu. Večinoma so to sami okoreli grešniki, ki so bili že večkrat zaradi tihotapstva kaznovani, pa jih nobena kazen še ni izučila, ker jim nudi saharin precej zaslužka. Veliko je med njimi takih, ki se poslužujejo režijske voznice ter plačajo za potovanje do Belgrada samo 22 din. Danes so finančni

organi v Mariboru zopet izsledili spretno tihotapko, kateri so bili že dolgo za petami. Je to neka M. Duh, ki se je zjutraj vkrcala v Breselernici na avtobus ter se pripeljala s precejšnjim zavlikom v Maribor. Iz Maribora je zopet nadaljevala vožnjo iz strahu pred zasledovalci z avtobusom v Celje, kjer se je šele opogumila ter si je kupila vozno karto za železnico do Belgrada. Predno pa je vstopila v vlak, jo je zadel usoda. Finančni organ, ki jo je zasledoval od Maribora, jo je aretiral. Našli so pri njej skoraj 10 kg saharina, katerega je hotela prenesti v Belgrad nekemu Proliču. Nevedla je natančen naslov svojega belgrajskega odjemalca, tako da bodo tudi njemu pokvarili trgovske račune s saharinom.

Smrtna nesreča pri delu

Vrhnika, 6. febr.

V soboto je postal žrtev smrtne nesreče posestnik Janez Grabelšek z Vrhnike, stanujoč v Novi vasi. On kakor tudi njegov sin Tone sta bila zaposlena na parni žagi g. Tausiča. Tako sta v soboto popoldne valili hlode z voza. V tistem trenutku, ko je imel hlood že zdrniti z voza in so se navzoči s skokom umaknili, je Grabelška na poledenih tleh spodrsnilo, da je padel, nanj pa se je zvalil hlood. Prtišek je bil tako močan, da mu strlo prsni koš. Najbolj žalostno pa je bilo to, da mu njegov sin ni mogel več pomagati, čeprav mu je prišlo na pomoč, pa je moral s strahom gledati, kako mu je oče pred očmi vzdihnil. Pokojnik je bil vzoren katoliški mož.

Žolnir, ženir, žunir...itd.

V predvojni dobi smo imeli Slovenci za inženirski stan več različnih zvenečih nazivov, ki so bili izvajani iz francoskega »ingenieur« ali pa so bili še preoblikovani pod vplivom že nekaj sto let v slovensčini uporabljene besedi »žovnir« (= vojak, iz nem. der Söldner). To zadnje morda zato, ker je izza Napoleonovih vojn do tedaj, ko je v 70-ih letih pričel nastajati pravi inženirski stan, izvajalo največ gradbenih del, kot n. pr. cest in podobnega, vojašvo. Zato smo v slovensčini slišali in brali dialektične oblike: inženjer, inžiner, inženir, inžinir in nadalje ženir, ženir, želir in tudi Jurčičev »žolnir«. Delavec in drug priprost človek nagovarja še danes največ z »ženir« in »žunir«.

Ta nered je odpravilo Združenje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov, ko je že leta 1919 sklenilo, da naj se obvezno uporablja fonetična oblika »inženjer« in se je do zadnjega že dobera uveljavila tako v slovensčini kot tudi v srbohrvaščini. Gospoda prof. dr. Breznik in univ. prof. dr. Ramovš pa sta v obeh izdajah »Pravopisnega slovarja« zopet predpisala dialektično obliko »inženir« in kot posledico tega imamo danes zopet zmešnjavo glede uporabljanja in pisanja tega stanovskega naziva.

Ker je beseda inženjer mlajšega izvora, saj obstoji inženjerski stan šele nekaj desetletij, zato bi bilo pravilno, da bi ostala tudi v »Pravopisnem slovarju« fonetična in ne dialektična oblika in z ozirom na dejstvo, da se tudi drugi slovanski narodi sedaj približujejo fonetični obliki in pa ker smo predvsem inženjerji upravičeni, da odločujemo o našem stanovskem imenu, je podpisana sekcija sklenila obvezno uporabo že udomačene fonetične oblike »inženjer«. V okrajšavi pred imenom pa naj se v smislu zakona o imenih (iz leta 1929) uporablja v začetku stavka oblika »Ing.« in v sredi stavka »inge.« — Udrženje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov — sekcija Ljubljana.

Opomba uredništva: Nepotrebno in nekoristno je, da razpravljamo še danes o rabi kakšne besede. Slovenski pravopis nam mora biti zakon za enotnost slovenskega jezika. Četudi bi morda ne bila katera beseda pravilna, pravopis je danes tu in držimo se ga. Le tako bomo lahko prišli do enotnosti in do končnega reda v jeziku

Uspela regulacija Zlatenšice

Lukovica, 6. februarja.

Naša Zlatenšica je hudournik, ki je dolga leta povzročal hudo jezo mnogim posestnikom zemljišč ob njegovih bregovih. Ob velikem deževju se je razlil po travnikih in njivah, nanašal material in trgjal zemjo. Bil je pač stišanjen v preozko strugo, ki se je vijugala sem in tja, voda pa je glodala ovinke in si skušala najti boljše pot. Ker je bil padeec vode velik, ni bilo čudno, da vsa obrambna dela posameznih posestnikov niso bili kos divjanju naraslega hudournika.

Jeseni pa se je lotil Zlatenšice odsek za regulacijo hudournikov pri naši banški upravi, ki že zdaj nekaj let uspešno rešuje našemu malemu kmetu zemljo, ogroženo po divjem vodnem elementu. Ublažil je ostre ovinke s prekopi, seveda v kolikor je dopušča teren, in lepo zavaroval obrežja. Na ovinkih je zgradil pol metra visok zid, da voda lepo drsi ob njem in ne trga obrežja. Hud padeec je bil ublažen s trdnimi pragovi, ki so razdeljeni sorazmerno po vsej strugi, tako da je padeec povsod enak in na ta način zagotovljen miren tok vode.

Regulacija je rešila tudi vozno pot, ki je bila že tako izvožena, da je bilo cestišče na nekaterih mestih pod strugo potoka, iz katerega je stalno uhajala voda na kolovoz. Zda, ko je potok uklanjen v svojo stalno strugo in ukročen, je tudi popravilo pot pri Slo do veljave in se ni treba več bati, da bo pot poplavljena.

Uspeli smotrene regulacije se vidijo šele sedaj, ko naraste voda v strugi in lepo odteka, ne da bi le količikaj poškodovala zgrajene naprave. To tudi zgornjo priča o solidnosti in trajnosti regulacijskih del, kar je graditeljem v čast. Prizadeti kmetovalci ob Zlatenšici so zelo zadovoljni, da so rešeni vsakoletnih skrbi zaradi divjanja hudournika.

Podtaknil ogenj, ker so ga dali pod skrbstvo

Maribor, 6. febr.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je vršila v soboto razprava proti 46 letnemu posestniku Francu Zorecu iz Sele. Mož je slab gospodar ter vdan pijaci. Ljubša mu je gostilna, kakor delo in tako je slednje prišlo, da so ga postavili pod skrbstvo. Upravo posestva je prevzela njegova žena. Zorca pa je silno razgrela, da ni več sam gospodar svojega imetja. Začel je ženo pretepati ter je neprestano iskal prilike, da se ji maščuje. Grozil je že večkrat s poživim in dne 23. novembra lanskega leta se je res zgodilo, da je nastal na gospodarskem posloppju požar, ki je zajel tudi hišo ter vse skupaj uničil. Škoda je bila zelo velika, ker je bilo vse skupaj zavarovano le za 4000 din. Zorec je osumljen, da je ta požar na lastni hiši podtaknil iz maščevanja. Obsojen je bil na 1 leto in 3 mesece ječe.

Vsa Ljubljana naj poizveduje!
Katera mati je pustila včeraj pred vrati mojega samskega stanovanja svojega pol leta starega srčkanega mlajčka?
Kako je fantku ime? Zaenkrat ga kličem
PAGLAVČEK
Vse, ki vedo o stvari kaj več prosim, da mi javijo eventualne podatke na mojo telefonsko številko **22-21**
Marten J.
profesor na dekliskem internatu v Ljubljani

Mrzla kopel v Savinji

Celje, 6. februarja.

V soboto ob pol 11. ponoči je srečal službojoči stražnik na Masarykovem obrežju v bližini Rakuschove vile nekega kolezarja, ki je drvel po promenadni poti brez luči. Stražnik ga je ustavil, kolezar pa je skočil s kolesa, sunil kolo in tekkel v Savinjo ter jo preplaval. Stražnik je bil seveda presenečen in je takoj zaslutil, da je naletel na pravega strička. Brž je sedel na kolo ter se peljal preko mostu v park, da bi ujel dobraga plavalca. Toda tudi ta se je potrudil na drugi breg prej, preden je prišel tjakaj stražnik, saj bi mu drugače zmrznila obleka ali celo on, posebno če bi ga ujel stražnik. S kolesom se je moral stražnik vrniti na policijo. Tu pa ga je že čakal lastnik kolesa Ivan Strašek iz Sp. Hudinja, biljefer kina »Dom«, kateremu je neznan moški sunil kolo. Istega večera in ob isti uri je bilo ukradeno tudi kolo Križnika Filipa, organista v Celju, ki je prislono kolo pred gostilno Vrečer na Savi. Danes pa je našel službojoči stražnik za trafiko v Aškerčevi ulici kolo, ki je bilo skrito. Izginili sta še dve kolesi in zdi se, da je prišlo v Celje zopet tatinska družba, ki »zbira« kolesa.

Naročajte Slovenski dom!

Občinski reveži bodo preskrbljeni

Moravče, 6. febr.

Zaradi oddaljenosti od železnice in slabih prometnih zvez je prebivalstvo moravške doline brez zaslužka. Nimamo ne tovarn ne drugih obratov, ki bi nam vsaj nekoliko omilili bedo. Gospodarska stiska nas je pritisnila k tlom; širi se pomanjkanje in ljudje si ne morejo več sami pomagati. Mnogi se prošnje za podporo in občinskih siromakov je čedalje večje število. Nekateri hodijo po hišah in raznašajo v mnogih primerih hrle in nevarnost bolezni. Može, ki imajo v javnosti besedo, se ukvarjajo z mislijo, kakor bi temu odpomogli. Prišli so do načrta o ustanovitvi občinskega zavetišča. Na razpolago so jim značilni in svetli prostori v bližnji zalaški graščini. Tukaj bi imeli siromaki skupno oskrbo pod primernim nadzorstvom. Stroški za vzdrževanje bi se krili iz občinskega sklada za uboge in banovinske podpore. Zgledi drugih občin kažejo, da so taka zavetišča za reveže boljša in za občino bolj častna, pa sčasom tudi cenejša, ako je oskrba v sposobnih rokah.

Bojovníki so zborovali

Ljubljana, 7. februarja.

V Delavski zbornici je bil v nedeljo občni zbor Zveze bojovníkov. Predsednik g. Ratej je v svojem predsedniškem poročilu navajal pomen bojovníške zveze in predlagal vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju in Nj. Vis. knezu namestniku. Vojnemu ministru je bil poslan pozdravni brzojav, pisemni pozdrav pa g. banu dr. Natlačenu, pokrovitelju odbora za postavitev spomenika na Brezjah. Predsednik je pozdravil zastopnike invalidske organizacije s predsednikom Matkom Štefotom na čelu. Iz raznih poročil, ki so jih podali odborniki, je bilo vidno veliko zanimanje za bojovníške cilje. Občni zbor je naglašal iskreno vez, ki družijo bojovníke kot tovariše v medsebojni pomoči, da si skušajo v potrebi in bedi pomagati. Zlasti pa je občni zbor razpravljaval o veliki zamisli, da se postavi grob slovenskemu neznanemu junaku na Brezjah. Staremu odboru je bila izrečena zaupnica in razrešnica. Izvoljen je bil odbor z dosedanjimi člani in s prof. Mirkom Ratejem na čelu.

Brezhorecno posojilo novoporočencem. Goriški pokrajinski odbor je v zadnjem času odobril 37 prosilcem brezohorecno posojilo v skupnem znesku 50.500 lir. Višina posameznih posojil znaša od 1000 do 5000 lir. Zavrženih je bilo le nekaj prošelj. To je ena izmed demografsko-političnih mer, s katerimi hoče vlada pospešiti sklepanje porok in s tem posredno tudi pomnožiti prebivalstvo.

Od tu in tam

50 hiš se je podrlo v vasi Golubincih pri Srem-ski Mitrovici zaradi podzemskih voda, ki so izpodlele temelje, na katerih je ležala vas. Golubinski spadajo med najnižje ležeče vasi, saj imajo komaj 40 metrov nadmorske višine. Ker leži vas pod Fruško goro, se stekajo vode ob vsaki povodnji ali pa večjem deževju iz hriba v nižino, tam se pa zaustavljajo, ker ni kanalov ali pa odtočnih jarkov. Ze oktobra so vaščani doživeli nesrečo. Vode so razjedle površino zemlje in odnesle s polja plodno prst, istočasno pa zalile mnogo kleti in niže ležečih hiš. Na mnogih hišah pa so začele pokati stene, kajti voda je razmehtala temelje. Tako se je zgodilo, da je voda porušila vsega skupaj že 60 hiš, okrog 250 pa jih je močno poškodovala. K sreči človeških žrtev ni bilo, ker so se kmetije še pravočasno izselili. Boje se pa, da ne bi postala katastrofa še večja, ker se bliža pomlad in z njo obilno deževje.

V biljarju tekmujeja Zagreb in Budimpešta. Prvo tekmo, ki je bila lani v Budimpešti, je Zagreb izgubil. Tudi tokrat bodo Madžari odnesli zmago, saj so že v prvih dneh zmagali v razmerju 10 : 4. Včeraj so se odigrale zadnje tekme.

Posvetovalnica za ozdravljenje notoričnih alkoholikov imajo v Osijeku. Tamkajšnje abstinentno društvo »Trezveni život« je pred leti zbralo toliko sredstev, da je odprlo prvo posvetovalnico za alkoholiče. V začetku je imela posvetovalnica mnogo posla, saj so ljudje prihajali že zaradi gole ravnosti. Pozneje pa je to zanimanje močno popadelo. Lani je prišlo v posvetovalnico le še 700 pomoči potrebnih, katerim so vbrizgali 5000 injekcij.

Na izlivu reke Nerete v morje pri Metkoviću se je zaradi zadnje povodnji nagromadilo toliko peska in kamenja, da je plova večjih ladij skoro onemogočena. Poročali smo že, da je več parnikov že nasledilo ter so jih z največjo muko potegnili v globlje vode. Zaradi tega je pomorska uprava odredila, da smejo pluti v reko, ali pa po njej v morje le manjše ladje, dokler ne bo ustje reke očiščeno in spet sposobno za neovirano plovo. Prometno ministertvo je takoj odredilo večji znesek, da se bodo očiščevalna dela takoj začela.

Narodna skupščina se bo sestala danes popoldne. Najprej bodo izvoljeni odbori za obravnavo raznih zakonov, nato pa bodo verificirani mandati tistih narodnih poslancev, ki prihajajo v skupščino na mesta onih poslancev, ki so bili pri včerajšnjih volitvah izvoljeni v sent.

Rekorder v molčanju in peš-hoji Svetislav Romanovič iz Užic je prispel pred dnevi v Virovitico. Mož je šel staviti za 30.000 din, da bo prehodil brez prekinjenja 18.000 km, pri tem pa ne bo znil niti ene besede. Romanovič se stave drži ter je do danes prehodil že 16.800 km. Tudi zima in mraz ga ne ovirata, da ne bi potoval v kratkih športnih hlačah in brez suknje. Mož je telesno silno utrjen.

2723 kg zlata so lani pridobili v naših rudnikih, torej dobrih 107 kg več kakor pa predlanskim. Vrednost zlata se je povečala od 130,8 milj. na 136,2 milj. din.

Načrt za elektrifikacijo vse banovine so izdelali na bankski upravi v Zagrebu. V ta namen je bilo ustanovljeno društvo za elektrifikacijo banovine. Najprej bi bilo treba zgraditi veliko hidro-električno centralo na reki Korani, obenem pa dobiti posojilo 200 milj. din pri Državni hipotekarni banki. Banska uprava je za posojilo že zaprosila.

6 din občinske davščine mora plačati v Zenici vsakdo, ki prebije noč po gostilnah, odnosno do jutra »krokac«. Policaji gredo po enajsti uri v gostilne in kavarne ter poberejo od vsakega gosta po 1 din. Če gosta zalotijo po eni uri v lokalu, mora plačati 2 din, če pa popiva še do treh, pa mora plačati zopet 3 din. Če se pa gost upira plačati, pa ga policaj kar na mestu kaznuje z 7 kovači.

16 veprov je v tekoči lovski sezoni ubil virovitiški lovec Franjo Karli. Pri zadnjem velikem lovu na divje prašiče v okoliških gozdovih je Karli sam ubil dva, katerih eden je bil težak nekaj čez 300 kd. Ker pa je v teh gozdovih veprov še vedno neverjetno mnogo, bodo virovitiški lovci lahko postavili še kak večji rekord.

Še dve hiši, v katerih je bilo leglo nemorate, je odkrila novosadska policija takoj potem, ko je odkrila družbo »uglednih« ljudi v hiši Milke Ofner. Pri zaslišanju je namreč prišlo na dan, da je imela Milka pomočnico v osebi neke Mice Hinek Brankovič, ki je bila svoj čas že nekajkrat kaznovana zaradi zvodništva. Mica je imela po mestu razpredene svoje mreže ter je lovila »novac« dekleta za zabavo nemoralnih Novosadčanov. Druga taka tica pa je bila Marija Nađa Husar, ki je imela svojo hišo in notri urejene prostore za dekleta, katere je potem pošiljala svojim »odjemalcem«. Obe zvodnici sta bili prijete in prepeljani v zapore.

Profesorja, ki je slabo ocenil dijaka, je na es-si oklofutal Bogdan Šahovič, davčni uradnik v Plevlju. Na tamkajšnji gimnaziji so šele v petek razdelili dijakom knjižice, v katerih so zabeleženi učni uspehi. Pri tej priliki je dobilo tudi nekaj najslabših dijakov ukaz, da morajo zaradi slabih ocen zapustiti zavod. Med temi je bil tudi sin Bogdana Šahoviča. Ko je sinček prinesel domov knjižico in ko je oče videl, kako je s sinom, je šel pred gimnazijo in tam počakal profesorja Franja Paraviča, za katerega je mislil, da je z nepravilno oceno povzročil odpust njegovega sina. Ko se je Paravič prikazal, je skočil uradnik proti njemu in mu prisilil nekaj krepkih zausnič. Ko so hoteli mimoidoči ljudje profesorju pomagati, je Šahovič potegnil samokres in zaprel vsakomur, ki bi se vmešaval v njegove račune s profesorjem. Zaradi tega dogodka so vsi profesorji sklenili zahtevati od ravnatelja gimnazije, da zavod zapre in odda na prosvetno ministertvo vlogo, naj se gimnazija zapre za en semester. Ravnatelj kajpak tej želji ni ustregel, pač pa je sklical sestanek društva »Šola in dom« in tam obsodil postopanje Bogdana Šahoviča.

Pošten najditelj, ki je našel torbico s 75 jurji in jih vrnil pravemu lastniku, je bil neki kmet iz vasi Vrbancev pri Varaždinu. Neki trgovec z živino se je v svojem avtomobilu vračal v Zagreb, ko se mu je sredi pota pokvaril avtomobil. Sofer je začel popravljati vozilo, trgovec pa se je ta čas vsedel na občestni kamen in poleg sebe položil aktovko, v kateri je imel 75.000 dinarjev. Ko je sofer popravil avtomobil, je trgovec stopil vanj, aktovko pa je pozabil ob kamnu na tleh. K sreči je kmalu za njim prišel neki reven kmet, ki je aktovko našel in jo nesel orožnikom. Ta čas pa je tudi trgovec zapazil, da mu je zmanjkala aktovka in pohitel nazaj. Trgovec je potem poštenemu najditelju podaril 10 jurjev za nagrado.

Skrbimo za zanemarjeno mladino

Za dograditev nameravane poboljševalnice v Mariboru

Maribor, 4. februarja. Vedno večji je porast mladinske kriminalitete. Res, da odmeva socialna beda dokaj bridko v družinskem življenju, vendar je pri nas tudi mnogo take bede, ki gre na račun slabe vzgoje. Porast mladinske kriminalitete dovolj jasno govori, kako nujno je potrebna mladini poštna krščanska vzgoja. Verske vzgoje ni mogoče izločiti iz vzgojnega procesa brez občutne škode za narod in občestvo. Krščanska vzgoja ni nobena politična koncepcija, marveč vzgojni etični pragmatizem, poplemeniti surove nagone v človeku in jih stavi v službo višjega življenja.

Pred mariborskim sodiščem je bilo preteklo leta 1937. mladoletnih zločincev:

1. Mlajših mladoletnikov zavoljo manjših tatvin in drugih prestopkov: 100 dečkov. 2. Mladoletnikov v starosti od 14 do 17 let, ki so zakrivali večje tatvine, vlome, poškodbo tuje lastnine, rope, požige itd.: 54 dečkov. 3. Starejših mladoletnikov od 17 do 21 let, ki so zakrivali težje delikte, kakor drzne vlome, težje telesne poškodbe, uboje, požige, očetomorstvo, tlhotapstva, umore, razbojništvo, oskrumbo itd.: 99 fantov.

Poleg teh je še mnogo takih primerov, ki niso bili obravnavani pred mariborskim sodiščem, ampak jih je mariborsko sodišče odstopilo ljubljanskemu.

Do prve polovice januarja letošnjega leta se je nabralo pred mariborskim sodiščem še 12 primerov mladinske kriminalitete.

Deklice je bilo v preteklem letu 1937. v etarosti od 14 do 17 let 7; mladoletnik v starosti nad 17 let pa 19; 6 deklic je bilo obsojenih zaradi vladušarstva in potepuštva, ostale zaradi tatvine, prikrižariva, razzilne uradne osebe i. dr. prestopke. (2 deklici sta bili oddani policiji zaradi prisilnega zdravljenja.)

Večinoma ostanejo ti mladoletniki v priporu. Mariborska in ljubljanska jetnišnica sta prenapolnjeni, tako da za nove mladoletnike, ptičke brez gnezda, ki vedno znova padajo v kriminal, ni več prostora.

Naša doba zida nebotičnike in industrijske

palace, toda za gradbo kakega vzgojnega zavoda za zanemarjeno mladino pa ima manj smisla kot katerakoli prejšnjih generacij.

Za zanemarjeno mladino, ki je zdrknila v kriminal, je nujno treba graditi vzgojni zavod, kjer bi bila ta mladina deležna potrebne vzgoje in pouka, da bo postala nekoč zopet časti vreden član človeške družbe. Mladino je treba lečiti predvsem tudi v duševnem oziru ter ji nuditi potrebno moralno in etično vobio poleg socialnega skrbstva.

a vzgojni zavod bi jo vrnil zopet poštnemu življenju. Vzgojni zavod z vzgojno metodo, ki temelji v veri in ljubezni, bi lajšal tako telesno kakor duševno bedo zanemarjene mladine. Z gradbo takega zavoda pa bi država in narod največ koristila tudi sebi.

L. 1914. tik pred izbruhom svetovne vojne, se je v Mariboru že začela gradba takega zavoda, poboljševalnice (Seveda naziv »poboljševalnica« ni posrečen, ampak bi morali dati takemu vzgojnemu zavodu za zanemarjeno mladino drug bolj humani naziv.) Trdni betonirani tega poslopja in spodnji prostori so že dograjeni. Projektirana stavba z lepim sadnim vrtom in travnikom leži zadaj za moško kaznilnico, toda popolnoma ločeno od nje. S Pobreške ceste proti Dravi pelje pot do moške kaznilnice, od njenega vhoda pa se cepi še stranska pot, ki vodi do projektirane stavbe. Skalnati temelji že štrle kak meter nad zemljo, tudi spodnji prostori so že dograjeni, ali nadaljevanje dela je svojčas preprečila svetovna vojna. Vsi načrti so še danes pripravljeni in tudi material je večinoma pripravljen, precej notranje opreme tudi že izdelane, tako da bi stroški dovršitve tega vzgojnega zavoda ne bili več tako ogromni. Poleg projektirane stavbe je dograjena tudi že lična kapelica, v kateri pa se nahajajo sedaj okenski okvirji, ki so jih izdelali kazničeni za projektirano poboljševalnico. V njej je preračunanih 250 celic za mladoletnike, dalje delavnice, da bi se mladoletniki izučili kake obrti in se izvežljali sploh v kaki obrtno-industrijski panogi, zamisljene so moderne učilnice, risalnice, umivalnice itd.

Predvsem je treba to gradbo sedaj nadaljevati in dovršiti, a dograjeni zavod pa izročiti v dobre katoliške roke, apostolom mladine, ki so si veskdar znali pridobiti baš tako zanemarjeno mladino, pa ne z jezo in udarci, ampak z ljubeznijo in krotkostjo. E. D.

Šport

Včerajšnja sončna in lepa nedelja je bila kakor nalašč za vse športne prireditve. Vsi so bili na delu: nogometaši, drsalci in smučarji. Največji športni dogodek je bil gostovanje naših skakalcev v Celovcu. Uspehi, ki so jih dosegli včeraj naši fantje v Celovcu v težki mednarodni konkurenci, so nad vse zadovoljivi in lepi. Presenetil je zlasti mladi Klančnik Karel (Sm. klub Ljubljana), za katerega smo že zadnjič zapisali, da je to eden najboljših slovenskih skakalcev, ki po stilu nadkrijuje vse druge. Na uspeh, ki ga je Klančnik dosegel v Celovcu, smemo biti ponosni.

Rezultati včerajšnje mednarodne tekme v Celovcu, kateri je prisostvovalo nad 10.000 ljudi, so naslednji:

1. Iguro (Japonska) 47 in pol, 50, 50—334,3 točke.
 2. Wiedemann (Nemčija) 49 in pol, 50, 51 in pol, — 325,4 točke.
 3. Dellekardh (Avstrija) 48, 48, 51, 320,6 točke.
 4. Klančnik Karel (Jugosl.) 45 in pol, 48, 49 in pol, 318,5 točke.
 5. Klopfer (Nemčija) 44, 51, 49 in pol, 315,5 točke.
 6. Galleitner (Avstrija) 46, 48, 49, 313,5 točke.
 7. Novšak Albin (Jugosl.) 45 in pol, 48 in pol, 49 in pol, 312,6 točke.
 8. Weisheit (Nemčija) 47, 48 in pol, 46, 312,5 točke.
 9. Jakopič Albin (Jugosl.) 47 in pol, 47, 46, 310,8 točke.
 10. Kralinger (Avstrija) 48, 47, 43 309,5 točke.
- Pribošek Franc je bil z 302,1 točkami (47,5 m, 46, 48) 17. Bevc Edo 300,7 točk (46,5, 48, 48) 18. Šramelj, Dečman ter Legat in Florjančič, ki sta včeraj nastopila prvič v mednarodni konkurenci, so se plasirali po 20. mestu.
- V tekmi moštev so zasedli naši tekmovalci tretje mesto, in sicer s samo 6 točkami manj kot Avstrijci.
1. Nemčija (Klopfer, Kratzer, Wiedemann) 948,2.
 2. Avstrija (Galleitner, Rieger, Dellekardh) 942,2.
 3. Jugoslavija (Klančnik Karel, Novšak, Jakopič Albin) 941,9.

V Celju.

Pri oeljski koči se je pod pokroviteljstvom bana g. dr. Natlačena vršilo banovinsko prvenstvo v teku skozi vrata, ki je veljalo obenem tudi za prvenstvo Mariborske zimsko-sportne podzveze. Tekmovalo je 51 tekmovalcev. Proga je bila dolga približno 700 m, z višinsko razliko približno 150 m. Tekmovalci so morali prevoziti skozi 36 vrata.

Rezultati:

1. Hubert Heim (Skala, Jesenice), prvak dravske banovine, 3:02, 2. Ciril Praček (Skala, Jesenice) 3:02,7 (najboljši čas dneva 1:28 v drugem teku), 3. Kobljer (Skala, Jesenice) 3:16,1, 4. Mucko (SPD Maribor) 3:17,4 (prvak mariborske podzveze), 5. Novak (Skala) 3:29,7, 6. Herle (SPD Skale) 3:39,3, 7. Klein (Skala) 3:44,9, 8. Katnik Skale (Heim, Praček, Kobljer in Klein) z 12:50,5. Taler (Skala) 4:04,2, 11. Meštrov (SPD Celje) 4:06,2, 12. Murnik (SPD Celje) 4:08,6, 13. Skoberne (Smučarski klub Celje) 4:19, 14. Kožuh (SPD Maribor) 4:24,8, 15. Lautner (SPD Maribor) 4:39,2.

Prvi Zgrabčkan Gozge je bil 19. Na progi so izstopili Znidar, Jelen, Čop in Koler. Dario pokrovitelja tekme g. bana si je priborilo moštvo Skale (Heim, Praček, Kobljer in Klein) z 12:50,5.

V Planici.

V Planici je nastopala včeraj naša najmlajša skakalna garda. Naraščaj se je poizkušal na 25 m skakalnici, juniorji so pa šli na 40 m skakalnico. V celoti je skakalo 40 tekmovalcev, kar nam dokazuje, da v tej panogi ne spimo, ampak lepo napredujemo.

Rezultati so naslednji:

Naraščaj (25 metrov):
Skoki v konkurenci:
1. Bukovnik Leo (Bratstvo), s skoki 17, 17, 16,5. Stevilo točk: 197,8. — 2. Razinger Lojze (Bratstvo), 16, 15,5, 16. Točk: 184,5.

Skoki izven konkurence:
1. Zajc Anton (SK Ljubljana), s skoki 19, 17,5, 17,5. Točk: 200,6. — 2. Razinger Tone (Bratstvo) 17, 17, 16,5. Točk: 193,2.

Skoki v konkurenci:

1. Mežik Janko (Ilirija), s skoki 22,5, 27,5, 28. Točk 203,1. — 2. Razinger Anton (Bratstvo) 21, 25, 27. Točk: 198,5.

Skoki izven konkurence:

1. Razinger Lojze (Bratstvo), s skoki 17,5, 22,5, 23,5. Točk: 189,2. — 2. Polajnar Cvetko 20, 24, 25. Točk: 186,2. Izven.

BSK — Gradjanski finalista.

V Zagrebu je Gradjanski pred 600 gledalci in v prisotnosti ministra za telesno vzgojo g. dr. Milčetiča premagal Sličane z 2 : 0 (1 : 0). Pri tekmi je prišlo do hudega incidenta zaradi sodnikove odločitve, ki je priznal prvi gol, ki je po zatrdavanju nekaterih padel, iz čiste offside pozicije. Po zatrdavanju drugih pa žoga eploh ni prešla golove črte. Gole sta zabil Wölfl in Antolkovič.

V Sarajevu je pa BSK s petimi rezervami nastopil proti Sarajevčanom. Po zmagi z 11 : 0 po prejšnji nedelji za tekmo ni vladalo mnogo zanimanja. Slavija pa ni bila tako podrejena vloge in je imela celo nekaj več od igre. Edini gol je dal Marjanovič z glavo.

Zborovanje koroških borcev v Celju

Celje, 6. februarja.

Danes dopoldne je bil v Narodnem domu v Celju prvi občni zbor krajevne organizacije Legije koroških borcev. Predsednik g. inž. Rudolf Dušan je pozdravil zastopnika glavnega odbora gg. Kristana in Marušiča iz Ljubljane, zastopnika Zveze Majstrovih borcev, zastopnika tiska in policije. Krajevna organizacija Legije koroških borcev v Celju se je rodila, kakor tudi v drugih krajih, iz potrebe, da združi vse borce, ki so šli prostovoljno v borbo za domovino takrat, ko se je ustvarjala naša svobodna država. Legija koroških borcev pa se je rodila tudi zato, da bi s pomočjo organizacije dosegli tisti, ki so šli prostovoljno v boj za domovino, vsaj malo priznanja, da bi država pripomogla našim borcem, ki še nimajo kruha, potreben za služek ali vsaj podporo. V vseh organizacijah se je pojavila upravičena zahteva, da se uveljavljati vsaj dopolni zakon o pravici prostovoljstva tudi za borce naše severne meje. Prajevna organizacija v Celju se je zelo okrepila. Število članstva se je že povečalo na 100. Odbor se je trudil, da bi pridobil v organizacijo tudi člane iz daljne celjske okolice, kar se pa ni zadovoljivo posrečilo.

Zastopnik glavnega odbora iz Ljubljane je poudaril, da je akcija za priznanje prostovoljstva koroškim borcem v polnem teku. Deputacija, ki je bila 16. januarja 1938 v Belgradu, je našla povsod razumevanje za svoje težnje.

Deputacija je našla veliko razumevanje pri vojnem ministru, notranji minister g. dr. Korošec pa je obljubil moralno, kakor tudi denarno pomoč. Zastopnik glavnega odbora je sporočil, da so krediti za postavitev spomenika padlim koroškim borcem že odobreni.

Legija koroških borcev namerava izdati ob 20 letnici spominsko knjigo o bojih na severni meji. Prvi del te knjige bo vseboval politično, slovstveno in kulturno zgodovino Slovencev na Koroškem, Štajerskem in v Prekmurju. Pisali ga bodo tudi znanstveniki in strokovnjaki. Drugi del bo vseboval svetovno vojno, pred in povojne razmere, prevrat, nastanek slovenske vojske, vojaške operacije ter doživljanje posameznikov v Celju se je osnoval poseben odtsek z g. Rošem, ki bo zbiral prispevke za to knjigo.

Na današnjem občnem zboru, katerega se je udeležilo nad 80 članov in ki je trajal do pol 1. popoldne, je bil izvoljen odbor s predsednikom g. inž. Rudolfom Dušanom na čelu.

Naročajte in širite

Slovenski dom!

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost	Vetar (smernost)	Pada vine	
		max.	min.			m/m	vrsta
Ljubljana	774,6	-2,2	7,4	90	0	—	—
Maribor	775,9	-3,0	7,4	85	0	NW ₁	—
Zagreb	776,8	1,0	—	90	10	—	—
Belgrad	775,6	1,0	—	95	0	—	—
Sarajevo	770,5	-2,0	—	95	10	—	—
Sušak	762,2	7,0	—	60	3	NE ₁	—
Split	760,9	7,0	—	60	5	SE ₁	—
Kumbar	768,8	7,0	—	60	0	N ₁	—
Rab	772,2	6,0	—	60	4	0	—

Vremenska napoved: Stanovitno vreme, brez dan lepo in sončno, jutranja megla.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večera do danes: V soboto je bilo iz noči do 7.50 popolnoma oblačno in redka megla, ostali čas dopoldneva se je oblačnost močno spreminjala, šele ob 13.15 se je zjasnilo in ostalo tako ves popoldan in v noč. Tudi včeraj je bilo iz noči 4.45 večinoma oblačno, nakar se je zjasnilo in tako ostalo ves dan in pozno v noč.

Temperatura najvišja v soboto 6,20 stopinj C, najnižja včeraj —1,40 stopinj C. Danes je zgodaj zjutraj nastopila gosta nizka megla.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 7. februarja: Romuald, Jutri, torek, 8. februarja: Janez Mat.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Rejljeva cesta 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Klub koroških Slovencev vabi na svoj tretji družabni večer, ki bo jutri v soboto, dne 5. februarja ob 8 pri Sestici. Prof. dr. Ivan Grafenauer predava o Andreju Einspielerju. Ruski kvintet pod vodstvom g. Drige poje ruske narodne pesmi. Člani in prijatelji vabljani!

Akademski urad dela na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani posluje za posredovanje instrukcij. Starši se z zaupanjem obračajo na to pisarno, saj se za mal denar rešijo skrbi za svoje otroke. Vendar pa AUD ne posreduje samo instrukcij, temveč vsakovrstne službe. Kdor torej potrebuje v svoji poslovilnici ali obratu kakšno pomožno moč, naj se pismeno ali osebno zgleda na Akademski urad dela na univerzi. Uradne ure so vsak dan od 11—12.

Bežigrad. V četrtki bo v društveni dvorani ob 8 zvečer predavanje o slovenskem vladiki in knezu dr. A. B. Jegliču. Predava ravnatelj Zor. Po predavanju bo predvajal film o Jegličevem pogrebu. Cerkevni pevci pa zapoje žalostinke.

Františkanska prosveta v Ljubljani priredi v torek, 8. t. m., ob 8. zvečer v františkanski dvorani skiptično predavanje g. dr. P. Romana Tomina »O delih in življenju Petra Paula Rubensa«. — Predprodaja vstopnic v pisarni Pax et bonum v františkanski pasaži po 8 in 2 din, člani imajo popust.

Državni osrednji zavod za žensko obrt sporoča vsem gojenkam, da je na zavodu spet redni pouk.

KINO UNION Tel. 22-21

Danes nepreklčno poslednjč! Vesela zabavna opereta s mnogo humorjem

Vse za ljubezen

Magda Schneider - Paul Javor
Paul Komp, Lucie English, Tibor Halmay
Zadnjičkrat ob 16., 19-15 in 21-15

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20 uri.

Ponedeljek, 7. februarja: Zaprt.
Torek, 8. februarja: Zaprt (Gostovanje v Celju: »Veronika Deseniška«).
Sreda, 9. februarja: »Bela bolezens«. Red Sreda.
Četrtek, 10. februarja: Zaprt.

Opera. — Začetek ob 20 uri.

Ponedeljek, 7. februarja: Zaprt.
Torek, 8. februarja: »Helteja«. Red A.
Sreda, 9. februarja: »Tosca«. Red Četrtek.
Četrtek, 10. februarja: »Dybuk«. Gostovanje hebrejskega gledališča Habima. Izven.

Med novejšimi dramskimi deli, ki se v zadnjem času upirajajo po najrazličnejših odrih, imajo posebno velik uspeh »Rdeče rože« (Dva tucata rdečih rož), ki jih je napisal Benedetti. V režiji g. Krefta so naštudiralci to delo, ki v Zagrebu teden za tednom polni hiše, člani naše drame: gg. M. Danilova, ki je prevzela to vlogo namesto obolele ge. Severjeve, Jan in Sancin. Zasedba nam je porok, da bo to delo uspelo tudi pri nas. Premiera bo v soboto, dne 12. t. m. za premierski abonma.

Za gostovanje znamenitega hebrejskega gledališča Habima se vstopnice že prodajajo pri dnevnih blagajni v operi. Cene sedežem so od 80 din navzdol. Gledališče Habima je poleg Hudožestvenikov najslavnejši ansambl, kar jih stalno potuje po vsem svetu. Igralci so pravi umetniki in njihove kreacije so nepozabne. Igrajo v svojem dialektu, a iz njihovih gibov prav lahko sledimo vsebini, ki bo priobčena na dnevnih letakih poleg zasedbe posameznih vlog. Slavni umetniki bodo pri nas uprizorili dramo »Dybuk« v režiji že pokojnega Vahtangova, ki je bil najznamenitejši Hudožestvenik takoj po prevratu.

Mozartova opera »Don Juan« se uprizori v četrtek 17. t. m. v deloma novi zasedbi po predledku vedl zopet v naši operi. Letošnja premiera bo združena s proslavo 25 letnice umetniškega delovanja opernega ravnatelja g. M. Poliča. Na predstavo že danes opozarjamo. Zasedbo in drugo javimo.

Metuljavost živine v Slov. goricah

Metuljavost živine, ki se zelo širi po vsej Pesniški dolini, je občutna tudi pri nas. Banovinski živinozdravnik g. Kebeelj Srečko od Svetega Lenarta v Slovenskih goricah je ugotovil, da je izmed 368 pregledanih živali obolelih 217.

Tehnika hoče tudi ognjenike ukrotiti

„Božje vozove“ je treba samo spraviti v tir . . .

Človek bi mislil, da sodobna tehnika kljub svojem silnemu napredku še ni tako na višku, da bi preprečila silne naravne katastrofe, kadar odpro svoja bruhajoča žrela ognjeniki. Ti izbruhli gotovo ne segajo v zgodovini samo do tja nazaj, ko se je na zemlji pojavil človek, pač pa moramo njihov začetek iskati v davnih geoloških dobah, ko je zemlja dobivala skorjo. Davni zgodovini človeštva ta pojav tudi ni bil neznan, le da so si ga razlagali po svoje. Starodavni Grki so imenovali ognjenike »božje vozove«. Na njih naj bi se bili po njihovem mnenju vozili številni nebesčani, v katere so po svoje verovali. Rimski zgodovinar pa je z nenavadnim poudarkom opisala dogodek, ko je italjski ognjenik Vezuv zasul tri cvetoča mesta: Pompeji, Herculaneum in Stabiae, ki jih še danes izkopa-
—

Ko je civilizirani in kulturni človek zadnjih stoletij pogledal tudi po doslej neznanih deželah Azije, Amerike in številnih, po vseh morjih posejanih otokih, je imel priložnost v večji meri opazovati tajne sile, ki dobivajo svoje sprostitve ob zemeljskih razpokah, ob črtah, kjer so nakopičeni ognjeniški složi. Najbolj živahno je to ognjeniško delovanje v vzhodni Aziji, na japonskih otokih in številnih drugih manjših otočjih v južnovzhodni Aziji.

Tudi proti tem zemeljskim silam in njihovim učinkom je današnja tehnika naša pripomoček, ki ognjeniških izbruhov sicer ne more preprečiti, pač pa jim njihovo uničujoče delo more uravnati tako, da ne pride do večjih katastrof in nešteti človeških žrtv.

Leta 1935 je s silnim izbruhom zadivjal ognjenik Mauna Loa na Havajskih otokih. Prebivalstva, ki živi ob podnožju tega ognjenika, se je polastil nepopisen strah. V nevarnosti je bilo pred pomikajočo se lavo tudi mestce Hilo. Tedaj je prišlo znamenitemu ameriškiemu raziskovalcu dr. Jaggerju na misel, kako bi bilo mogoče napovedati uspešen boj proti ognjenikom. Sklenil je, da s svojim letalom polni nad bruhajoče ognjeniško žrelo in ga začne obsipati z bombami. Posebno se je prizadeval, da bi bombe padale predvsem na rob, da bi se žrelo na ta način povečalo. To se mu je tudi posrečilo. S tem, da je odkrušil na robovih žrela velikanske množine zemlje, je napravil žrela večja, s čemur je tudi zmanjšal pritisk zemeljskih sil na površje. Posrečilo se mu je celo, da je na eni strani žrelo popolnoma odrgal in tako naredil pot za reči lavi, da se je razlivala samo na ono stran. — Mestce Hilo je bilo rešeno po zaslugi originalnega in neustrašenega ameriškega junaka zraka.

Dr. Jagger, ki se je ob tej priložnosti tudi marsikaj novega naučil, je izdelal zanimiv načrt, kako bi bilo treba vse ognjenike sveta, v kolikor so pač

nevarni, bombardirati in na ta način prebivalstvo ob njih za vedno rešiti neprestane nevarnosti, da jih nekega dne zalije lava. Na vsak način pa bi bilo potrebno vsak ognjenik takoj obmetati na gotovih mestih z bombami, čim bi se pokazali prvi znaki nevarnejšega izbruha. Lavi je treba napraviti pravo pot, pa ne bo več nevarna! Da bi vse ognjenike ukrotili, bi bilo po predloženem načrtu dr. Jaggerja potrebnih okoli 25 milijard dinarjev. Torej bi bilo to mogoče doseči z nekako dvakratnim našim letnim državnim proračunom. — Se v ognjeniška žrela pa pri nas denarja ne bomo metali . . .

Mednarodne tekme kanarčkov

Pred nekaj dnevi so imeli v Parizu mednarodno tekmovanje v petju kanarčki neke posebne vrste, kanarčki iz Harza, ki so menda najčudovitejši pevci. Njihov sluh in posluš je tako natančen, da lahko posnemajo in zapomnijo skoro neomejeno število pesmi.

Pokroviteljstvo tekmovalja je prevzel sam predsednik francoske republike in francoski ter belgijski poljedelski minister, vodil ga je pa mednarodni strokovnjak za presojo ptičjega petja Bartels de Breda in Belgijec Caudron. Pri tekmovalju je šlo za določitev najboljšega ptičja pevca v Parizu, kjer imajo 50.000 kanarčkov; potem za prvo nagrado belgijskih kanarčkov, za prvo nagrado v vsej Franciji in za prvenstvo v posnemanju raznih melodij.

Tekmovalje je trajalo štiri dni, saj je bilo treba oceniti na tisoče ljubkih pevcev. Preiskovali so jih pa tako, da so igrali na plošče razne speve in tisti, ki jih je znal največ najrazličnejših (hitrih in počasnih) najbolje posnemati, je postal prvak.

Vedno novi diktatorji

Zaščitnik Indijancev v Guatemali - diktator Ubico

Guatemala je majhna republika v srednji Ameriki med Mehiko in republiko Honduras. Ima samo tri milijone prebivalcev, med katerimi je dva milijona Indijancev, drugi pa so mešani potomci Špancev in Portugalcev. Glavni pridelek je kava najboljše kakovosti, kavini nasadi pa so v rokah peščice mogočnikov; vse ostalo prebivalstvo je dejansko zasluženo pod peto teh mogočev. Postavno seveda ne. Postavno so svobodni ljudje, ki imajo po sili toliko dolga pri svojih delodajalcih, da ga vse življenje ne morejo plačati.

Tem neznosnim in žalostnim razmeram »malih

Nemški letalec Groeschopff, ki je rešil Stoppanija.

V sobici, ki je od vseh strani obložena z vato, preskušajo zvočnike.

Maroški sultan Mulaj Hafid se je nekoč pogovarjal z nekim francoskim državnikom, ki je skušal vpeljati v Maroko francosko pokroviteljstvo »Francija je najlepša dežela na svetu.« je hvalil Francoz; »najbolj prijazna, najbolje urejena, ima imenitno podnebje, rodovitno zemljo, veličastna mesta . . .«

»Čemu pa potem hočete našo pusto, vročo, skalnato in peščeno Afriko, če je pri vas tako neizmerno lepo?« ga je zavrnil sultan.

Ljudje je hotel napraviti konec Jorge Ubico. Postalil se je oblasti in najprej izdal zakon, da se zatiranim Indijancem odpuste vsi dolgovi. Dve tretjini prebivalstva je s tem osrečil, toda žal le za kratko dobo. Pridelovanje kave je bilo treba ohraniti ali pa se zruši vsa država, katere glavni dohodek je bila kava. Zato je bilo treba znova uvesti suženstvo, toda pod drugo obliko, pod obliko skupnega prisilnega dela za blagor države, pod obliko fašizma, po vzorcu nemških delavskih taborov.

Za tolaženje svojih Indijancev je začel ustanovljati razna športna in ljudska razvedrila, javne privlačne zabave, povsod dajal zglede, kako naj ljudje uživajo tako velesojmsko veselje, toda nalezle je povsod na mlačnost in nezanimanje. »Indijanca ne bo nikdar nobena vlada zadovoljila, ker njemu se hoče dvojega: nič delati in popivati.« Zalibog ne velja to samo za Indijance, ampak za vse nezadovoljneže. Nič delati in dobro živeti, je že prastari krik vsega človeštva. »Panem et circenses« - kruha in veseljenja — so vpili že rimski naprednjakarji in nezadovoljneži.

Mussolini poslal nemškimi konjem ovsu

Znano je, da je mesto Hannover, kjer so se včasih vzgajali nemški konjeniški častniki, podarilo Mussoliniju ob njegovem zadnjem obisku v Nemčiji lepega žrebca Mussolini se je za »darilo« oddolžil s tem, da je v slavne nemške konjarne poslal več vagonov ovsu za vse zaslužne konje, veterane svetovne vojne, ki so zaradi napredka moderne motorizirane oborožitve prišli čisto ob veljavo. Dasi še žive, so bolj podobni živalim v muzeju, stara kljueta, ki so sicer deležna vse časti in nege, kot vsaka stara častiljiva stvar; če bi pa izgubili in poginili, bi kljub velikim »žalnim svečanostim« bil vsak vesel, da se je znebil »častiljivega« bremena.

Liter vode — 100 Din

Policija v Grenoblu je prijela nekega izkoriščevalca ljudske praznovernosti, ki se je v svojem »čarovniškem« poklicu imenitno zabaval in služil lepe denarce.

Bivši mesar in poznejši mehanik je sklenil uporabiti svoje govorniške in hipnotične sposobnosti, da bi brez posebnih težav prišel do bogastva. Izdajati se je začel za čudodelnega zdravnika, ki lahko ozdravi vsakršno bolezen. Praznoverni, večinoma bogatejši ljudje, posebno številne lepoticice, so začele vneto prihajati k njemu, on pa jim je za drag denar — 100 din za liter — prodajal navadno slano vodo, čudodelno palico — navadno leskovočo za 300 din, si dovoljeval v imenu »zdravniške vede« najgorostasnejše zlorabe svojih »bolnic« in bi res kmalu dosegel cilj svojih sanj, da mu ni policija zmešala račune. Z njim vred je zaprla tudi dve babici, ki sta mu pomagali pri odpravljanju plodov.

Čudovita preosnova

Neko madžarsko dekle je nevarno zbolelo in za dalj časa izgubilo zavest. Ko se je zopet prebudila, ni znala več madžarsko govoriti, poznala ni svojih staršev in sorodnikov, ne svojega pravega imena, ampak je govorila neko špansko narečje, zahtevala, da jo obišče njen mož in njenih 14 otrok ter trdila, da se imenuje Lucia Alvarez. Dve leti so jo razni strokovnjaki preiskovali in opazovali ter ugotovili, da je njena popolna preosnova sicer čudovita, izvira pa iz še neznanega vzroka, toda pristna. — Nedavno je bila v nekem kinu v Budimpešti, kjer so kazali bombardiranje Madrida. Spoznala je kraj, dasi še nikdar ni bila v Španiji, in začela vpiti, da so ji ubili sina. — Oblači se kot španska plesalka in pleše španske pleske, ki se jih ni nikjer učila.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 7. febr.: 12 Ouverture (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Glasbeni mehurčki (plošče) — 14 Napovedi — 18 Zdravstvena ura: Zastrupljenje (g. dr. Anton Breclj) — 18.20 Charlie Kana igra šlagerje (plošče) — 18.40 Kulturna kronika: Fran Jaklič-Podgoričan (g. dr. Tine Debeljak) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20 Radijski orkester — 21 Muozgrski: Prolog iz op. Boris Godunov (plošče) — 21.10 Klavirski kvartet (g. Trast, Süsteršik, Müller, Svetel) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Radijski orkester.

Drugi programi

Ponedeljek, 7. febr.: Belgrad-Zagreb: 20 Opera — Dunaj: 19.25 Simfoniki, 21 Cerkvena glasba, 22.30 Plesna glasba — Budimpešta: 20.15 Ciganski orkester, 21.40 Ravelov koncert, 23.05 Plesna glasba, — Rim-Bari: 17.15 Violina, 21 Vokalni in instrumentalni koncert (tenorist Volpi in sopranistka Roman) — Praga: 20 Orkestralni koncert, 21.15 Koncert za čelo in orkester — Varšava: 20 Filmska glasba, 22 Orkestralni koncert — Sofija: 19 Narodna glasba, 19.30 Sonate, 20.15 Simf. koncert koncert, 22.45 Plesna glasba — Lipsko: 20.05 Simfonični koncert — Monakovo: 20 Plesna glasba.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

14.

V tem času je Tom moral opravljati državniške posele, čemur ga je prisilil zločinski vojvoda Hertfordski. Poveljnik kraljeve garde je med tem iskal Edwarda, da bi ga po Hertfordovem naročilu ubil.

Znameniti italijanski letalec Stoppani, ki se mu je pri povratku iz Južne Amerike užgalo letalo, da se je moral spustiti v morje. V zadnjem trenutku mu je prihitelo na pomoč nemško vodno letalo »Samum« in ga rešilo gotove smrti.

Robert Lord:

3

Pod črno krinko

Ta hip so električna znamenja naznanila, da je delo pri kraju. Stroji so se drug za drugim ustavljali. Nastala je tišina. Slišati je bilo samo veselo kramljanje delavcev, ki so se odpravljali v kopalnico, da se umijejo, nato pa odidejo v oblačilnico po svoje male zavitke in skledice s kosilom. . . . Polagoma so odhajale skupine delavcev iz delavnice, posedale pred zgradbo, odvijale zavitke in začenjale jesti.

Frank Taylor

Frank in Ed sta šla, kakor navadno, skupaj. Sedla sta k večji skupini delavcev poleg Billingsa, Alfa in drugih tovarišev. »Kako je kaj Ruth Taylorjeva,« je vprašal Ed Franka. »Zjutraj je nisem videl.« »Hvala, dobro. Ima dosti posla. Ali mora mar vedno hiteti k oknu, kadar se sosed odpravlja na delo?« se je pošalil Frank. »O. K. . . . O. K.! gospod Taylor. Jaz vprašam samo tako, iz dostojnosti!« »Pojdiva jest. Ruth je zlata ženka. Pripravila mi je dobro kosilo. . . . No, zdi se mi, da se tudi za tebe nekdo prav skrbno briga. . . . In še celo bolj skrbno, kakor pa za navadnega stanovalca.«

Delavci, ki so otepali vsak svoje boljše ali slabše kosilo, so bušknili v smeh.

»Nimam teka, a ob vajinem razgovoru se mi stanje še bolj slabša«, je porogljivo dodal Billings.

»Nekaj ti bom dal, pa ti bo takoj boljše,« je odvrnil Frank Billingsu in mu pomolil pločevinasto posodo, v kateri je bil nekaj sadni sok.

»To je prav gotovo najboljšo sredstvo proti glavobolu in pokvarjenemu želodcu,« je še dodal Ed. »Zatrčno te mora to pozdraviti, če si le še ozdravljiv, Billings! . . .«

Billings je vzel pločevinasto posodo s sokom in naredil nekaj krepkih požirkov. . . . Nato je počasi odložil posodo in zamišljeno spregovoril:

»No, pa kaj je potem najboljšo, če je to 'gotovo najboljšo'?« »Da človek sploh ne pije alkoholnih pijač,« ga je dregnil Ed.

Drugi delavci so se še bolj zakrohotali.

»Poslušaj Billings, kdaj je šel sinoči Ed spat?« je vprašal

»Frank! Tvoje misli

so prozorne kot whisky.

Meni pripravljala kosilo

gospodična Betty Gro-

ganova zato, ker sem

pri njenih starših na

hrani in stanovanju in

zato, ker jim plačam

nemalo dolarjev, ki jih

zaslužim pri svojem

besnem svedru. eČ ti

to ni prav, prosim,

pridi nocoj v našo telo-

vadnico, da se posku-

siva v boksanju. . . . Po-

glej to ročico! Ed mu

je pomolil stisnjeno pest

tik pred nos. . . . »Pro-

sím te pa, da se že

vneprej odločiš, v ka-

terti bolnišnici bi se rad

zdravil! . . .«

Frank v zlobnem namigovalju.

»No, no, saj nisem jaz njegova dojlja. Kaj me briga. Vprašaj raje ono Pearl Danwersovo, ono lepo dekle. . . .!«

»Pearl Danwersovo. . . ? Ali že spet hodiš z njo, Ed?« se je zresnil Frank.

»A, kaj, vrag jo vzemi, Pearl Danwersovo! Z njo sem končal. Snoči sva se razšla za vedno. . . .«

»Speljala bi te sicer na stranpota,« se je začel vmešavati v pogovor Cliff Summers, visok, odločen in krepk delavec, ki so mu pravi izraz dajale globoke sivo-jeklene oči.

»Ne boj se, Cliff! Si bom že sam izbral pravo pot. . . .«

»Nevarna je Pearl. . . . Ima krasno postavo, aerodinamično. . . . Dosti drugega ni na njej. Nekoliko dobrodušna je tudi, seveda. Njeno srce je kakor goba. . . . suha goba. . . .!« je sam s seboj govoril Cliff, pri tem pa so se mu oči svetlikale kakor bi bile iz stekla.

Ed ni bil prav nič jezen, ker so drugi na njegov račun zbijali šale.

»Božja volja je taka! mi je dejala Pearl, ko sva se razšla. Zbogom, in telefoniraj mi kaj kmalu. . . .!« Jaz pa sem, glej ga spaka, pozabil njeno telefonsko številko. . . .«

Nasmejanih ljudi je bilo vedno več tam okrog. Res, prav iz srca so se lahko smejali. Vsi ti delavci, mladi in krepki, so za nekaj časa kar pozabili na svoj težavni in odgovorni posel, ki so ga morali delati v tovarni. V tej šali je bilo sem pa tja tudi malo zlobnosti, toda na to ni nihče niti pomislil, še manj pa, da bi bil užaljen, če je ušla kaka pikra na njegovo kožo.

Cliff Summers je bil eden tistih ljudi, ki se radi šalijo z drugimi. Zdaj pa je zapazil Joea Dombrowskega, ki je nedaleč proč med kosilom nekaj premišljeval. . . .

»Sram me je zaradi vas, ko bledetate take otročarije. Kakor babe ste. Poglejte samo našega Joea! . . . je s pritaženim nasmehom opozarjal Cliff.

Vsi so se takoj ozrli na Joea, ki se je ves zatopil v malo ročno računico.

»Kaj pa imaš tam?« ga je vprašal Ed.

»Računico!« je na kratko odgovoril Joe Dombrowski, ne da bi bil obrnil oči od knjižice.